Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadružni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 7. Sobota 18. januarja 1930. Leto V.

Razkrinkani — molče

gospodarski krogi kakor grob.

»Gospodarski krogi«, kakor se imenuje tista tajna sila, ki hoče v sedanjem stanju države spraviti delavstvo ob vse pravice, socijalno in pravno zaščito, se kljub temu, da so njih zahteve **gorostasna reakcijonarnost,** niti ne oglasi. Med poštenimi ljudmi je navada, da si med seboj povedo, kaj žele, kaj hočejo, ali kaj zahtevajo. Naša gospoda se je pa skrila za zaklenjena vrata prav tako kakor bi je bilo sram pred javnostjo.

In morda ima prav.

Kako široko bi se smejali njih postulatom podjetniki od najbolj pa do najmanj civiliziranih držav, ker njim bi kaj takega niti na misel ne moglo priti. Gospodarskim razmeram primerno naj se urede delavske pravice, pravijo. To pomeni, da se naj delavstvo samo še bolj izkorišča, čeprav delavske plače še davno niso dosegle predvojne paritete. Povprečno **25 odstotkov so še nižje.** In življenske potrebščine so dražje. Na drugi strani smo pa videli, da so kapitalistične družbe v Jugoslaviji **valorizirale svoje obratne glavnice na dvakratni, trikratni in večji znesek.**

Kaj boste govorili potem še o potrebi izpremembe te zakonodaje »gospodarskim razmeram primerno«. Z ogromnimi dobički dela kapital v državi že sedaj, zato je navedena fraza — prazna beseda in nič drugega. Nanjo hočete loviti kaline!

Sklad za naš dnevnik.

Pod tem naslovom je v novoletni številki »Del. Politike« »Celjan« napisal članek, ki je bil pač tako potreben, kot je riba potrebna vode. In še bolj potreba je, da se že enkrat zgane in vzdrami vse, kar delavsko čuti in misli ter končno uresniči to našo srčno željo in potrebo.

Nihče na svetu mi ne dopove in ne dokaže, da mi delavci, čitatelji in prijatelji »Del. Politike«, nismo v stanu nabrati toliko naročnikov, da postane naš list dnevnik. Ne morem verjeti, tudi pri najslabšem razpoloženju, da bi vsak dosedanji naročnik in plačnik, ne mogel dobiti vsaj še enega novega naročnika. Veliko jih pa je med nami, ki jih bodo nabrali tudi več. Povrh tega pa imamo lepo število onih med nami, ki bi z veseljem prispevali poleg naročnine, mesečno še eno ali dve naročnini za dnevnik. O tem sem prepričan. **To izvedemo samo, če hočemo.** Hoteti se mora in kar je tudi važno, **začeti se mora.**

Če ne bomo nikdar začeli, ne bomo nikdar imeli — dnevnika namreč. Če bomo samo čakali, kdaj bo nekje nastopil sam od sebe **delavski dnevnik,** mislim, da ga ne bomo nikdar pričakali. Oni **prijatelji,** ki mirno čakajo, da bodo šele takrat vrgli meščanske dnevnike iz svojih stanovanj, ko se bo pojavil delavski dnevnik, naj takoj prično zbirati naročnike in prostovoljne prispevke za naš dnevnik in ne bo jim treba predolgo čakati, ko bodo lahko zamenjali meščanske dnevnike za delavskega.

Da je pa delavski dnevnik, t. j. »Del. Politika« kot dnevnik, vsemu delovnemu ljudstvu silno potreben, o tem mi ni potreba izgubljati več besed. Zamislimo se samo na napad, ki ga pravkar poskušajo takozvani »gospodarski krogi« na socijalno zaščito delavstva in takoj bo vsakomur, ki zna vsaj za silo čitati časopise, jasno, kaj bi pomenil za nas dnevnik, če bi ga imeli.

Kadar bomo hoteli, ga bomo imeli! In jaz sem prepričan, da ga hočemo imeti! Zatorej na delo za naš dnevnik. Ljubljančan.

Razorožitvena konferenca v Londonu.

Polaganje temeljev za svetovni mir?

V drugi polovici prihodnjega tedna prične zborovati v šentjamski palači v Londonu pomorska razorožitvena konferenca, ki jo je pripravila predvsem angleška delavska vlada. Vršila se je **druga haaška konferenca, ki je urejevala kapitalistične interese.** Uredila je plačevanje vojnih reparacij in posojil. Toda tudi haaška konferenca je bila potrebna, da se da težkemu povojnemu razvoju neko gotovo legalno obliko, ki naj kolikor je v danih razmerah mogoče, omeji nevarnost nove vojne.

Haaška konferenca je groza za marsikatero državo. Nekatere države so tudi presenečene, ko se jim je prezentiral račun za prostovoljne legije, ki so se med vojno borile na strani velikih zaveznikov. Ali to so računi. Vojno so financirali kapitalisti in sedaj hočejo svoj denar. Haaška konferenca in nje sklepi so gospodarskega pomena. Je pač tako, plačaj, kar si dolžan; če ne plačaš, si pa vzamem sam, ker sem zadosti korenjak.

Londonska **pomorska razorožitvena konferenca** pa je za splošnost mnogo večjega pomena. Tudi v vprašanja londonske konference vtikajo nos kapitalistične družbe. Vsaj smo nedavno poročali, da je amerikanska velika ladjedelniška družba najela ljudi, ki naj bi vplivali na delegate, morda tudi s podkupovanjem, da ne glasujejo in sploh ne razpravljajo o razorožitvenih problemih. Nedvomno bodo tudi na konferenci ljudje, ki bodo trdili, da je pomorsko oboroževanje potrebno v varstvo kapitalistov te ali one države. To je takorekoč obsebi umevno, ker bodo imeli na konferenci večino delegati, ki se močno čutijo ali pa so tudi dejanski del ožje kapitalistične družbe.

Ali kljub temu je londonska razorožitvena konferenca, ki bo največja mednarodna konferenca doslej, važna v splošnem razvoju. **Načelo razorožitve** se bo razpravljalo na mednarodni konferenci, in sicer nedvomno precej resno vsaj od onih, ki se čutijo politično odgovorne za razvoj, ker vse države čutijo neplodno nalaganje mrtvega kapitala v brezumnem oboroževanju.

Otvoritveni seji bosta prisostvovala tudi **šef angleške delegacije Mac Donald in Snowden.** Že sodelovanje teh dveh idealnih in odločnih bojevnikov za svetovni mir nam priča, **da konferenca mora uspeti** vsaj v tem zmislu, kakor je že pred nekaj meseci Mac Donald povedal na ameriškem strokovnem kongresu, češ, ta konferenca je prvi korak za pomorsko razorožitev, slediti bodo morali še nadaljnji koraki. Prva konferenca naj **omeji pomorsko oboroževanje,** nadaljnja **uredi** relativiteto, nadaljnja **omeji oboroževanje na kopnem** in končno ustvari med državami medsebojno zaupanje, da bodo reševale svoje spore v zaupanju po mednarodnih razsodiščih. Druge poti zaenkrat ni.

In kadar bodo sedeli na mednarodnih konferencah zastopniki držav, ki si iskreno zaupajo med seboj, bosta problema razorožitve in sporazumno reševanje spornih zadev lahka.

*

Težave razorožitvene konference.

Zlasti Francija in Italija imata svoje pomisleke. Glavno pa je borba za vpliv v Sredozemskem morju. K pomislekom je izjavil amerikanski tajnik Stimson, da smatra Amerika londonski pakt glede pomorske razorožitve, ki se ima skleniti, kot gotovo stvar. Če bi Francija in Italija delali težkoče, bodo Amerika, Anglija in Japonska kljub temu same predložile dogovor svojim parlamentom v ratifikacijo.

Nemška Avstrija in vojna odškodnina.

Koliko naj bi Avstrija plačala?

K takozvanim vojnim reparacijam, ki bi jih imele plačati Madžarska in Bolgarija, hočejo pritegniti tudi Avstrijo. Avstrija bi imela pred vsem poravnati dolgove, ki jih je napravila bivša vojna uprava, zlasti z rekvizicijami. Ti dolgovi predstavljajo lepo vsoto 1.5 milijarde zlatih kron ali 16.5 milijard dinarjev. Avstrija pa se upira plačilu, sklicujoč se na to, da bi potem sploh ne mogla živeti. Kajti dežela je pretežno industrijska, a njena industrija je komaj polovično zaposlena in mora stalno vzdrževati okrog 220.000 brezposelnih. Končno pa avstrijsko ljudstvo ni vojne zakrivilo, ker ga ni nikoli nikdo vprašal, ali jo hoče ali ne, ampak vojno so vsem avstrijskim narodom naprtili Habsburgovci, v družbi z avstrijskim in madžarskim plemstvom.

In po vseh naravnih zakonih bi sedaj oni morali račun plačati. Zato naj bi se vse njihovo premoženje in imetje v to svrho zaplenilo; kolikor bi pa to ne zadostovalo, naj bi se zaplenilo tudi premoženje ostalih Bertholdov, Czerninov ter Bethlenov. To bi bilo najbolj pravično, da plača tisti, ki nekaj naroči in ne oni, ki je sam postal žrtev brezvestnosti drugih.

Delavci v Avstriji se gibljejo.

Stavka v avstralskih rudnikih.

V Novem Južnem Walesu se stavka rudarjev v nezmanjšanem obsegu nadaljuje. Pogajanja med rudarji in podjetniki niso privedla do nobenega rezultata. Položaj je zelo kritičen: vlada mora v revirjih vzdrževati veliko število čet, da se ohrani red. Zveza avstralskih železničarjev je sklenila soglasno, da njeni člani ne bodo prevažali premoga, ki bi ga nakopali stavkokazi. Potemtakem so delavci v napol divji Avstraliji veliko bolj zavedni kakor v »kulturni« Sloveniji.

*

Avstralski delavci ustanavljajo obrambne organizacije.

V Cassenrocku je 2000 rudarjev ustanovilo vojaško disciplinirano organizacijo, v obrambo svojih pravic. Ti delavski bataljoni še sicer nimajo orožja, vendar se pridno vežbajo pod vodstvom bivših vojakov. Podobne organizacije se ustanavljajo tudi po drugih krajih Avstralije.

— — —

Nemška vlada v boju s kapitalizmom.

Bančni ravnatelj v pozi diktatorja.

Dr. Schacht, direktor nemške državne banke, je velik gospod, ki je hotel na haaški konferenci uveljaviti svoje vidike celo nasproti nemški vladi. Njegovi načrti so šli za tem, da bi narodna banka, katere deležniki so tudi Siemens, **ne prevzemala nobenih jamstev** ter imela vpliv v mednarodni reparacijski banki ter se s tem ognila rizika, obenem pa onemogočila investicijo inozemskega kapitala v Nemčiji. **Spekulativni načrt,** da si banka zasigura domačo klientelo in ekspropriacijo, **je pa ponesrečil.** Dr. Schacht je dobil s tem težko moralno klofuto.

Berlinski »Vorwärts«, glasilo socijalne demokracije, piše med drugim:

Postopek dr. Schachta je med nemškimi delegati vobče zbudil velik odpor, ki so ga odkrito obsodili vsi štirje ministri v Haagu. Povedali so mu, da so njegove zahteve politične narave ter da je **svoj delokrog odločno prekoračil.** Nemški zastopniki v Haagu imajo namen, vesti konferenco do kraja, neglede na neprijetni dogodek. Sklenili so tudi, da nemudoma povabijo k sodelovanju prusko državno banko in državno kreditno družbo. Obe banki prevzameta vlogo pri reparacijski banki, ki je bila namenjena prvotno državni banki. Državni tajnik finančnega ministrstva je potoval v Berlin, da se je z bankama pogajal (ki sta ponudbo sprejeli). Razentega utegne sodelovati tudi hamburška banka Warburg. Upniške države so zadovoljne s predlogom nemške delegacije, ter izjavljajo, da si prepovedujejo vsakršno politično vmešavanje dr. Schachta ter da se bo konferenca nadaljevala, kakor da bi dr. Schacht ne eksistiral. Končno se je sicer dr. Schacht pritisku delegatov vdal, da bo državna banka sodelovala pri tehnični izvedbi Youngovega načrta, ne da bi bila državna banka zastopana v upravi reparacijske banke.

Berlinski »Vorwärts« izjavlja končno jasno in kratko, da je nerazumljivo, kako naj bi se diktatura dr. Schachta nad nemško državno vlado utrdila, dokler sede v njej štirje socijalni demokrati. **Socijalni demokrati v vladi morajo poskrbeti za to, da se napravi konec temu sramotnemu stanju.** Če tega ne bi mogli, potem tudi ne bi mogli več nositi soodgovornosti. Nemško ljudstvo nikakor ne bo trpelo Schachtove diktature. Državna vlada je soodgovorna za veliko škodo, ki jo je napravil, če ne prepreči njegovega postopanja.

*

Državna banka je bila dolžna sodelovati in podpreti vlado. Dr. Schacht pa je nastopil kot voditelj banke in nekaterih kapitalistov proti vladi. Zaraditega dogodka bo nemški parlament izpremenil statut državne banke ter zakonito določil, kako naj banka sodeluje pri reparacijski banki. Po novem zakonu bo imela vlada pravico imenovati ali odstaviti ravnatelja banke, če krši statut. S tem načrtom in provizorijem, da se pritegne druge banke k sodelovanju ter da se napravijo korekture z državno banko, se strinjata tudi Tardieu in Snowden. Schacht je hotel tvoriti državo v državi, od katere naj bi bila vlada odvisna. Taka vlada bi seveda tudi ne mogla sklepati veljavnih pogodb z inozemstvom. Zlasti je pomembno, da so

vse vladne stranke (tudi nemška ljudska stranka in centrum) v tej točki edine. Dr. Schacht pa je izgubil s tem ugled in bo najbrže — odstopil, ko postane vprašanje aktualno.

Ta dogodek iz nemške politične zgodovine priča, **kako nevaren je kapitalizem tudi za avtoriteto meščanskih vlad.**

Dr. Schachta se boje.

Angleški listi se boje dr. Schachta, češ, da ne bo odstopil, če se tudi izpremeni statut nemške državne banke in dobi vlada pravico imenovati ravnatelja, marveč bo ostal na svojem mestu in izpodkopaval delo mednarodne reparacijske banke. Ta bojazen je tembolj utemeljena, ker utegne vlada reforme pri državni banki opustiti, ko se je dr. Schacht vdal pritisku.

Delovni čas v rudnikih.

Mednarodna ureditev delovnega časa.

V Ženevi zboruje mednarodna premogovna konferenca, ki se je borila z vprašanjem delovnega časa v rudnikih in ki je po dolgih diskusijah končno vendarle enkrat prišla na čisto, kako se naj delovni čas v rudnikih definira.

Napravljen je bil sledeči sklep:

»Delovni čas rudarja začne tisti trenutek, ko vstopi v koš, ki ga popelje v jamo in do trenutka, ko zapusti koš, v katerem se pripelje ven. Temu odgovarjajoče je treba tudi določiti delovni čas za prevoz skozi galerije in hodnike. Sedaj gre še za trajanje delovnega časa. Delavci zahtevajo namreč sedem ur, podjetniki pa se zavzemajo za osem.

Ostri napadi proti Ljoyd Georgeu.

Dne 14. t. m. se je vršil občni zbor liberalnega sveta v Londonu, kateremu predseduje lord Grey. Grey je zelo ostro nastopil proti Georgejevi praksi pri upravljanju strankinega volilnega fonda, ker mož opravlja to delo sam in brez vsakršne kontrole. Grey je naglasil, da je takšno stanje trajno nemogoče. Ako bi se tako upravljalo strankino imovino do bodočih volitev, se ne bi smel volilni boj vršiti pod vodstvom Lloyd Georgejevim. Grey je bil na to zopet izvoljen za predsednika liberalnega sveta.

Zbirajte za tiskovni sklad!

Kako si delodajalci zamišljajo inspekcije dela?

Nadzorstvo, ki bi naj ne bilo nadzorstvo.

Inspekcija dela je brez dvoma nadzorni in izvršilni organ socijalne zaščite. Raditega mora imeti inspekcija čim širšo oblast, najmanj vso ono oblast, katero imajo ostale državne izvršilne oblasti z ozirom na izvrševanje ostalih zakonov. Ako nimajo te oblasti, so brez pomena zakon o zaščiti delavcev in zakon o zavarovanju delavcev, kakor tudi vsi zakoni in naredbe, ki imajo pred očmi varstvo in dobro delavcev.

Vse zahteve podjetnikov pa merijo sedaj, ko je govor o reviziji zakona o inspekciji dela, na to, da se kompetenca in oblast inspekcije dela čim bolj omeji.

PROTI SPECIJELNIM INSPEKCIJAM.

Sedanji zakon predvideva, da bi se mogle radi učinkovitejše in strokovnejše inspekcije ustanoviti posebne inspekcije dela n. pr. za stavbstvo, za promet, za rudarstvo, za pomorstvo itd. Jasno je namreč, da ne more biti oblastni inspektor, ki je po poklicu inženijer, strokovnjak za vsa specijelna področja industrije.

Podjetniki žele, da vsa taka zakonita določila izpadejo in da postane samo ena inspekcija dela, ki je vezana na banovine. Poleg nje pa še osrednja inspekcija dela pri ministrstvu za socijalno politiko in narodno zdravje.

INSPEKCIJE POD NADZORSTVOM LASTNIKOV PODJETIJ.

Po sedanjem zakonu ima inspektor dela pravico, da obišče vsako podjetje vsak čas in da ga pregleda v kateremkoli si bodi spremstvu in da se razgovarja s komur hoče. Podjetniki pa zahtevajo, da sme inspektor pregledati podjetje le v spremstvu lastnika, ali pa osebe, katero določi podjetnik.

Ako bi se sprejelo v zakon to določilo, potem bi bil inspektor dela pod direktno kontrolo podjetnika in bi izgubil vso svojo avtoriteto ter bi prenehal biti organ javne oblasti. Na drugi strani pa bi se odvzela delavstvu vsaka možnost svobodnega izražanja v zadevi, za katero bi vršil inspektor preiskavo. Le malo delavcev je namreč tako zavednih, da bi se upali izpovedati stvari, ki ne bi bile v prilog podjetnikov.

ZMANJŠEVANJE OBLASTI INSPEKTORJA DELA.

Po sedaj veljavnem zakonu ima inspektor dela pravico, da preiskuje vzroke nezgod na licu mesta ali sam ali potom obrtne ali pa potom upravne oblasti, katero sam določi. Podjetniki pa zahtevajo, da ne sme v takih zahtevah izvrševati poizvedb niti inspekcija sama niti upravna oblast. Pristajajo edino na to, da odredi inspekcija komisijo, v kateri pa mora biti zastopnik poslodavca ali poslodavec sam in da edino ta komisija preiskuje vzroke nesreč v podjetju.

POSLUŽEVANJE STROKOVNJAKOV ZABRANJENO.

V smislu sedanjega zakona sme inspektor pritegniti pri pregledovanju obratov strokovnjaka, kateri je po njegovem mnenju potreben, a poleg tega tudi zastopnika za zaščito otrok ali predstavnika delavskih organizacij. Podjetniki pa zahtevajo, da se sme inspektor posluževati samo oseb, ki stoje v javni službi. Torej odvisnih uradnikov in nikogar drugega. Oni žele, da izključijo vsak vpliv svobodnih organov socijalne zaščite na delovanje inspektorja dela.

ONEMOGOČAVANJE DELA INSPEKTORJA.

Po dosedanjem zakonu ima pravico inspektor, da pregleda vse knjige, načrte, risbe, spise in dokumente, ki se tičejo ugotavljanja pogojev dela. Na zahtevo morajo dati podjetniki poročilo o številu in vzroku obolenj pri delu, o prehrani delavcev, o stanovanjskih razmerah, o delovnem času, o zavarovanju delavcev in o vseh socijalnih in kulturnih razmerah, v katerih delavci žive. Brez te pravice inspektor svojega dela sploh ne more vršiti.

Podjetniki pa zahtevajo, da se te pravice odvzamejo inspektorjem. Vse, kar dovoljujejo podjetniki inspektorjem, je, da morajo vršiti osebni pregled v spremstvu podjetnika in to samo enkrat na leto, ne pa vsaj dvakrat na leto, kakor je zapisano v sedanjem zakonu.

Vprašati se moramo, na kaki podlagi naj bi inspektorji prišli do vpogleda o resničnem položaju v podjetjih, ako bi se ugodilo zahtevam industrijcev.

NEZDRAVI IN ŠKODLJIVI OBRATI NAJ OSTANEJO.

Po sedaj veljavnem zakonu imajo inspektorji pravico, da odrede preureditev ali pa da smejo celo zapreti one obrate, ki so škodljivi in nedovoljeni z ozirom na življenje in zdravje delavcev.

Podjetniki zahtevajo, da se ta pravica odvzame inspektorju, kljub temu, da je kot inženijer strokovnjak v tem pogledu. Podjetniki pristajajo le na to, da odredi inspektor strokovno komisijo, v kateri pa mora biti tudi zastopnik poslodavcev, da izvrši pregled. Pa tudi ta komisija naj bi bila omejena: kajti pri svojih odredbah bi morala imeti pred očmi finančno možnost lastnika podjetja. In če se ugotovi, da je njegov finančni položaj slab, potem morejo biti delavci še dalje zaposlene v obratih, ki so nevarni za njihovo življenje in zdravje.

ZA IZIGRAVANJE INSPEKCIJ.

Po sedanjem zakonu je možna proti odlokom inspekcije pritožba na ministrstvo za socijalno politiko in narodno zdravje.

Podjetniki zahtevajo, da se jim nudi možnost pritožbe še na tretjo instanco, to je na državni svet, kljub temu, da obstoja v vsej državni administraciji pravilo, da sta le dve instanci. Čisto umljivo je, da žele, da naj ne bo odlok inspekcije dela izvršen, dokler ne pride odločitev od državnega sveta. Poleg tega naj bi smela izvrševati inspekcija dela svoje odloke le preko organa državne upravne oblasti.

Po sedanjem zakonu mora upravna oblast izvršiti odloke inspekcije dela v roku enega meseca, ako pa odlok ne bi bil v tem roku izvršen, mora inspekcija dela nižjo

STALIŠČE PODJETNIKOV NAPRAM

upravno ali obrtno oblast naznaniti višji oblasti. Podjetniki pa zahtevajo, da se ukine tudi rok za izvršitev odlokov inspekcije dela in da se odvzame inspektorju pravica do pritožbe na višjo oblast proti zamudni oblasti.

Ako bi podjetniki uspeli s temi predlogi, bi obstojala resna nevarnost, da se odloki inspekcije dela izigrajo in da bi obležali v kakšnih arhivih.

Nadaljna zahteva delodajalcev je, da se odpravi za kršitev odlokov inspekcije dela tudi zaporna kazen, in da ostane samo denarna kazen, in to največ od 300—1500 dinarjev. V praksi bi to pomenilo: Vsak podjetnik bi smel omalovaževati inspektorja dela, mu eventuelno zabraniti vstop v podjetje ali pa ga celo vreči iz podjetja, — saj riskira k večjemu kazen v znesku 1500 Din. Menimo, da bi taka zakonita določba ne nudila niti najmanjše zaščite državnemu uradniku tako visokega ugleda kakor je inspektor dela.

Patrijotični ponarejevalci červoncev pred sodiščem.

V Berlinu se vrši te dni senzacijonelni proces proti ruskima emigrantoma iz Georgije, Karumidzeju in Sadatierašviliju. Kot dobra patrijota, sta samo tuhtala, kako bi sedanjo sovjetsko oblast v Georgiji vrgla in vpostavila demokratični režim. V ta namen sta pred leti stopila v stike z angleškim petrolejskim magnatom Deterdingom, norveškim magnatom Nobelom in drugimi, in sta jim ponudila za slučaj, da izženejo sovjete iz Georgije, svobodno eksploatacijo petrolejskih vrelcev v Bakuju. V svrho praktične izvedbe tega zamisla so se posvetovali z zastopnikom generala Wrangla, vojvodom Leuchtenbergom, z voditeljem protiboljševiških organizacij v Angliji, Sablinom, in z nemškim generalom Hoffmannom, ki je diktiral l. 1917 boljševikom Brestlitovski mir, in več drugih nemških kapitalističnih osebnosti. Sklicali so v Berlin konferenco 30 oseb in ustanovili »georgijski osvobodilni odbor«. Vendar se je pa ta odbor kmalu razbil radi nesoglasij med generaloma Wranglom in Hoffmannom, ker je vsak hotel imeti glavno besedo in voditi vojaško intervencijo. Obtožena Georgijca sta prišla potem na posebno idejo, izpodkopati sovjetsko oblast potom razvrednotenja sovjetskega denarja. V neki monakovski tiskarni sta s pomočjo nemških nacijonalističnih krogov začela kar na debelo tiskati sovjetske červonce in jih s pomočjo obsežne organizacije vtihotapljati v Rusijo, kakor svoj čas Madžari francoske franke. Vendar so jih izsledili.

Mahatma Ghandiju grozi zopet aretacija.

Ta indijski apostol, ki enako kakor Tolstoj propoveduje individualizem, medsebojno ljubezen, nenasprotovanje zlu s silo, temveč pasivno borbo, ki je za ta svoj ideal že več let prestal v ječi, bo baje v kratkem zopet aretiran radi svojega protiangleškega nastopa na vseindijskem kongresu. Osiveli starček se novega nasilja ne boji, saj ga je že vajen, a njegove trdne volje s tem gotovo ne bodo omajali in slednjič bo zopet angleška oblast morala popustiti, kakor že večkrat. Stališče angleške delavske vlade v indijskem vprašanju je znano, saj je že leta 1924 Macdonald obljubil Indiji popolno avtonomijo, ko pa je bilo na tem, da bi se to moralo uresničiti, so ga konservativci prisilili k demisiji. In ravno tako gredo tudi danes indijski nemiri na rovaš konservativcev, ki so vedno nepopustljivi v indijskem vprašanju.

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 20

Mužiki v kotu so govorili o Taškentu, omenjali Samarkan. Je tudi mesto, samo za Taškentom še štiristo vrst dalje.

Miška je napel ušesa in poslušal.

Kruh v Samarkanu je zelo poceni, cenejši nego v Taškentu. A v Taškentu cene naraščajo, izvoza ni, vse odbirajo. Če se obrne človek k Sartom*) v vasi od Samarkana — ga dobi malone zastonj. Za stare škornje dobiš štiri pude zrnja, za nove — šest pudov. Če ima človek — bog mi grehe odpusti — kakšno žensko krilo, tudi za njo se dobi poldrugi pud ali dva. To zato, ker je tam Azija. Tovarn ni, a ljudstvo je razvajeno za razne stvari. Živi, na primer Sart. Ima štiri žene. Če šteješ po krilih, so to štiri krila, a čaj pijejo iz kotlov. Če zagledajo dober samovar — dvanajst pudov ti dajo . . .

Krušni pogovori so vznemirili Miškino glavo. Zabolelo, zaščemelo je gospodarsko srce. Pomislil je na krilo:

— Ne prodam ga? Zdržim?

Poldrugi pud ali dva, ni šala. Takoj bi se popravilo celo gospodarstvo. Dobra letina — trideset pudov bi bilo. Koliko vreč bi se dalo napolniti. Za dom je dovolj, in še za konja bi bilo, če ga kupi.

Zamajala se mu je pred očmi dozorela pšenica, kakor valovi se je zazibala pod toplim lopatinskim vetrom. V mislih stoji Miška kot gospodar na razgonu in se pogovarja z lopatinskimi mužiki.

— No, kako je, Miška? Žetva je tu!

— Jutri začnemo.

In tamle je mati s srpom in brat Joška s srpom. Fjedjka leze brez srpa — majhen je še . . .

Na vsak način treba potrpeti. Krila ne sme prodati tu.

Miška je dolgo hodil po peronu. Utrudile so ga gospodarske misli, noge so postale težke. Vsedel se je poleg vagona, da se nekoliko odpočije. Tako je utrujen, da je prislonil glavo h kolesu. Krepko ga je zazibal v sen gladen delovni dan, zazibala ga je radost kmečkega sanjarenja.

Zjutraj je skočil kvišku in se ni ničesar zavedal. Na hrbtu je bilo tako lahko.

Segel je z roko nazaj. Vreče ni.

— Nebeški Bog!

Pogledal je pod vagon. Nikjer nič.

Vrgel se je naprej. Nikjer nič.

Zbežal je okrog štirih vagonov. Nikjer nič.

— Sveti Bog!

Znoj mu je tekel s čela, pod srajco je mokro in srce je okamenelo . . . Ne utriplje.

— Ukradli so mi!

Noge so se mu zašibile. Miška je sedel na zarjavelo tračnico in bridko zajokal.

Veliko človeško gorje je leglo na majhnega Miško, ga pritisnilo in davilo. Padel je na obraz med tračnice kakor z ostrim nožem zaklano jagnje.

Ukradli so mu vrečo s krilom . . . poslednjo radost.

Izmaknili so mu poslednjo nadejo.

18.

Miška je jokal eno uro, jokal je dve uri — ker nekaj je bilo treba delati. Izjokal je nesrečo na polovico in začel hoditi po tračnicah za postajo. S tega kraja je treba proč. Odšel je kakšnih dvajset sežnjev, a se spomnil na Serjoško. Posloviti se treba. Morda se ne bosta več videla. Naleti na dobrega človeka, pa mu pomore, če ne naleti — pogine. Miška še nekoliko potrpi. A če do večera ne dobi ničesar, kdo ve kaj se zgodi z njim. Najbrže bo konec vsega . . . Vleže se vsled gorja in nikdar več ne vstane. Ljudem ni potreben, in če ga kdo zapazi, se obrne nalašč v stran. Mnogo, poreče, naših tu leži, naj umre . . .

Ej, solnčece, ne sijaj . . . s tem me ne razveseliš . . .

In ti, zvon, zaman zvoniš iz cerkve . . .

Težko je siromaštvo, težka človeška žalost . . .

Kruha bi rad! . . .

V bolnici so Miško sprejeli neprijazno.

— Kaj hočeš?

— Serjoška leži tukaj.

— Pridi jutri, danes se ne sme.

— Samo nekaj trenutkov.

— Umrl je, ni ga.

— Kaj, umrl?

— Idi, idi. Ali ne veš, kako človek umre? Pokopali smo ga.

Eh, ti Serjoška! Kako nesrečen dan je danes! Miška je posedel na stopnicah bolnice in nato legel pod drevo.

*) Ime naroda, ki živi poleg drugih v Turkestanu.

Doma in po svetu.

Pogreb ministra za javna dela St. Savkovića se je vršil dne 15. t. m. v Beogradu na državne stroške. Prepeljali so ga z Dunaja.

Macedonski umor v Sofiji. Dne 13. t. m. ob 7. uri zvečer sta v kavarni »Macedonia« ustrelila macedonskega revolucijonarja Milana Strezova dva neznanca, ki sta vstopila v kavarno. Strezov je bil takoj mrtev.

Italijani so tudi hudomušni. Italijanski fašizem napravi marsikaj takega, kar se jako dobro prilega za dovtipe. V zadnjem času so se različni dovtipi o »slavnih« činih fašizma že kar udomačili. Sedaj pa je izdal Turatti, tajnik fašistične stranke, prepoved dovtipov na fašizem, ker se, pravi, z dovtipi fašizem omalovažuje in uničuje njega ugled. Prepoved je znak, da se že Italijanom zdi fašizem smešna stvar.

Potovanje preko Mussolinije ni sigurno. »Politika« poroča, da sta bila na potu iz Pariza v Beograd, v Domodossoli, aretirana ter odpeljana v tamkajšnje zapore dva beograjska ugledna moža, in sicer: direktor Jugo-Siemensa, inženjer Dimitrijević in šef jugoslovanske podružnice Mednarodne družbe spalnih vozov, Milan Dojčinović. Omenjena gospoda sta se peljala s simplonskim ekspresom ter sta imela vse dokumente v redu in italijanski vizum. Presedeti sta morala v italijanski ječi celih šest dni, dokler se ni jugoslovanskemu konzulu v Milanu posrečilo, rešiti ju. Koliko časa pa bi sedela, če bi bila to dva delavca? Pošten človek naj se rajši v velikem loku izogne fašistične Mussolinije!

Dijaki in šolarji ne bodo smeli snovati organizacij med seboj, smejo pa pripadati izvenšolskim verskim organizacijam svoje verske pripadnosti. — Minister bo še določil s posebno naredbo, kolikokrat morajo učitelji otroke voditi v cerkev in k cerkvenim obredom. — Tako nekako je bilo tudi v bivši Avstriji.

Učitelji veronauka. Po najnovejši odredbi ministra prosvete bo minister odstavljal veroučitelje, če bo to zahtevala pristojna cerkvena oblast, češ, da je njega pouk v nasprotju z naukom pravice. Premeščal pa bo minister veroučitelje sporazumno s pristojno cerkvijo.

Kranjski Kočevarji bodo praznovali letos šeststoletnico, odkar so se naselili v svojo Herzogtum Gottschee.

*

Francoski socijalisti ne vstopijo v vlado, kakor so poročali nekateri meščanski listi. Večina stranke je proti sodelovanju v sedanji reakcijonarni vladi. Tako mnenje vlada na večini shodov, ki pripravljajo kongres stranke.

Za predsednika francoskega parlamenta je bil izvoljen dne 14. t. m. Ferdinand Bouisson s 336 glasovi.

Predsednik poljskega parlamenta socijalist Daszynski je baje nameraval odstopiti, če Pilsudski ne odneha od svoje diktatorične taktike. Najnovejši dogodki pa kažejo, da je začela visoka plemska žlahta s Pilsudskim vred uvidevati, da po pričeti poti ne pride nikamor.

Tudi graška »Tagespost« proti dr. Seiplu. »Tagespost« objavlja daljši članek o korporativnem parlamentarizmu, ki je ostanek iz preh. dobe fevdalizma. Člankar pravi, da se taka diktatura ne ujema z duhom nemškega naroda in da tudi ni potrebe po diktaturah, ki so i sicer svojina zahodnih narodov. Poleg tega bi se Avstrija s tem tudi duhovno ločila od Nemčije. Po mnogih državah tudi vidimo, da se parlamentarizem demokracije lepo izvaja. Člankar pa tudi svari pred Italijo, češ, da fašizem ne more biti iskren in tudi Mussolini ne iskren prijatelj Avstrije. Dr. Seiplu tudi očita, da je bil v Luksemburgu, kjer biva vdova Cita, in da torej ne more biti važno, če je govoril z njo osebno ali ne. Znano je, da je v zvezi s habsburškimi monarhisti.

Še ena bela vrana — Seiplovega kalibra. Vodstvo krščansko-socijalne stranke v Innsbrucku na Tirolskem pozdravlja dr. Seiplov predlog za ustanovitev korporacijskega parlamenta. Nedvomno v tem odboru ni delavcev in tudi ne modernih demokratičnih ljudi. — Enak sklep je napravilo tudi dunajsko vodstvo.

Dr. Seipel pogorel s svojim »Ständeratom«. Zviti prelat Seipel, ki je znal mnogo let umetno zadrževati svojo zlimano parlamentarno večino in ki je vsaj prejšnja leta lahko računal na kompaktnost svojih krščanskih socijalcev, je sedaj prišel popolnoma na psa. Njegov načrt o ustanovitvi gospodarske zbornice, ki naj bi dobila nekako nadvlado čez narodno skupščino, se mu je popolnoma ponesrečil. Ne le socijalisti, ampak tudi klerikalci ga odklanjajo.

Novi tiskovni zakon v Avstriji že učinkuje. Neki krojaški mojster na Solnograškem, ki se mu je bil trenutno omračil um ter je bil oddan v norišnico, iz katere pa se je že v par dneh vrnil, zahteva od treh solnograških dnevnikov 4000 šilingov odškodnine, ker so poročali o njegovi nesreči, kar mu je baje v obrti škodovalo. Poročilo so listi prejeli od uradnega korespondenčnega urada. Listi pa baje ne mislijo plačati zahtevane odškodnine, marveč se bodo pustili tožiti, ker hočejo preizkusiti novi tiskovni zakon.

Sporazum o habsburških posestvih. »Magyar Orszag« poroča iz Haaga, da je prišlo tekom pogajanj, ki so se vršila v torek dne 14. t. m. med Madžarsko ter Malo antanto, do sporazuma glede zaplenjenih habsburških posestev. To so posestva bivših nadvojvod Friderika in Jožefa.

Proti § 144. Konferenca avstrijskih zdravnikov na Dunaju se je izrekla proti § 144 (kazen za odpravo plodu). Če se že ne more ta paragraf popolnoma odpraviti, naj se vsaj znatno omili. Pred par tedni je bilo v avstrijskem parlamentu radi tega paragrafa bojno glasovanje in se je večina, socijalni demokrati, nacijonalci in kmetska zveza izrekla proti njemu, medtem ko so krščanski socijalci v svoji konservativnosti za njegovo ohranitev. Vendar je skoro gotovo, da bo tudi v Avstriji ta paragraf znatno omiljen v tem smislu, kakor je v novem nemškem kazenskem zakoniku, namreč, da se odprava plodu dovoli v tem slučaju, če bi bilo donošenje nevarno za zdravje matere, če bi se imelo roditi manjvredno dete ali če bi nesocijalne razmere ogrožale življenje in razvoj novorojenca. V vsakem slučaju pa ima odločiti zdravniška komisija.

Iz dežele večnih političnih umorov. Iz Sofije poročajo, da je bil tamkaj v torek, dne 14. t. m., umorjen znani macedonski revolucijonar Blaže Božinov. Atentator, ki je oddal nanj pet strelov, je bil s pomočjo pasantov ujet ter predan policiji; piše se Ivan Mamčilov, rodom iz Kočane v Macedoniji. Božinov je igral v macedonskem pokretu vodilno vlogo.

Berlinski nadžupan Böss bo upokojen. Berlinski nadžupan, ki je znan iz afere Sklarek radi dragega kožuha, ki ga je prejela njegova soproga skoraj zastonj, je v disciplinarni preiskavi. Sedaj pa poročajo, da nameravajo Bössa upokojiti, da bi na ta način županska kriza čimprej končala.

Krvavi boj med delavstvom in policijo pri Chemnitzu. Pri neki tovarni v Hartmannsdorfu pri Chemnitzu je nad tisoč delavcev demonstriralo, in sicer radi odpovedane obravnave pred delovnim sodiščem. Proti delavcem je nastopilo 20 policistov. — Štirje delavci so bili ubiti, 15 pa ranjenih.

Protifašistični komplot v Belgiji in na Francoskem je delo fašističnih provokaterjev samih. Kakor so dognale preiskave proti Bernieriju v Bruslju ter Tarchianija in drugih v Parizu, niso aretiranci krivi priprav za atentate na italijanskega prestolonaslednika in fašistične diplomate, temveč so vse to organizirali plačani fašistični provokaterji, predvsem neki Menapace. Aretirance bodo sedaj izpustili.

Sovjeti tudi reducirajo uradništvo. Namesto sedanjih trgovinskih misij bodo ustanovili trgovinske pisarne, ki bodo ločene od političnih zastopstev. Politično trgovske posle (razen formalnih) pa bodo še dalje reševala poslaništva. Rusija plačuje sedaj okoli 20 milijonov dolarjev (1 milijardo 120 milijonov dinarjev brez političnih subvencij). Najmanj ena četrtina uradništva bo odpuščenega zaradi te reorganizacije. Tako je določil Stalin v svojem programu.

V Rusiji utegne biti še nad 20 tisoč vojnih ujetnikov, ki se pa ali ne smejo ali pa ne morejo vrniti domov, ker so brez sredstev.

Mussolini zopet napenja strune. V Italiji se mora nezadovoljstvo širiti jako naglo, ker je pričel Mussolini klicati pokrajinske prefekte k raportu. Tajnike odstavlja in nameščа. Italijanski listi sami pa poročajo, da se v fašističnih vrstah nekaj šušlja in nerga, kar utegne imeti to posledico, da narod izgubi zaupanje v namene sedanjega režima. Vsi fašistični listi pa zahtevajo za ljudi, ki raznašajo med množico seme nezaupanja, najstrožje kazni, ker ne gre, da se spravlja režim v nevarnost. Vse kaže, da je Mussolini sklenil očistiti svojo stranko. — Italijansko časopisje se tudi silno jezi, da se razširjajo v inozemstvu vesti o slabem finančnem položaju Italije. — Režim brez deljene odgovornosti, to je demokratičnega parlamentarizma, je silno »vagana« zadeva.

Papež o vzgoji mladine. Papež je izdal okrožnico o vzgoji mladine. Vzgoja je trojna: cerkvena, rodbinska in državna. Povsod v primerni obliki. V okrožnici je proti skupni vzgoji dečkov in deklic, ker je treba vzgojiti posamezne individue. Državni vzgojni in šolski monopol je krivičen in nedovoljen. Papež obžaluje dalje duha pretiranega nacijonalizma; ne sme se zamenjati z duhom nasilstva. Atletstvo smatra papež za dekadenco. Obsoja končno materijalizem v pedagogiki in močno poudarjanje seksualnega pouka.

Palestinski židovski delavci vstopijo v Internacijonalo. V Palestini sta obstojali do sedaj dve nasprotni si delavski stranki. Pred kratkim sta sklicali v Tel-Aviv skupen kongres, na katerem sta se zedinili v enotno »Stranko židovskih delavcev v Palestini«, ki je zaprosila socijalistično internacijonalo za sprejem.

Nov zakon za vseljevanje v Ameriko pripravljajo. Po novem zakonu ne bo več kvot. Sicer se število vselitev ne bo zvišalo, toda dovoljenje za naselitev bodo dobili le tisti, ki bodo z ozirom na svoj poklic in svoje udejstvovanje v gotovi stroki v Zedinjenih državah potrebni in ne bodo delali konkurence amerikanskim delavcem ter povečavali nezaposlenost.

Suha Amerika postaja žejna. V Zedinjenih državah ameriških so alkoholne pijače prepovedane. Pijance in tihotapce alkoholnih pijač strogo kaznujejo, ali kljub temu se v Zedinjenih državah mnogo alkoholnih pijač popije. Boj proti alkoholu velja državo na leto nad 60 milijonov dolarjev. V službi ima samo nad 150 večjih in manjših obrežnih ladij, ki love tihotapce. Sedaj pripravljajo po ameriških mestih velike demonstracije proti prohibiciji in računajo, da je z njimi vsaj 30 milijonov Amerikancev. Država pa hoče kljub temu vztrajati pri prohibiciji. — Tako poročajo evropski listi, hoteč svariti evropske države pred abstinenčnim gibanjem. Mislimo pa, da imajo pri tem trgovski namen, do česar imajo pravico.

Amerikanskim kapitalistom se godi dobro. Leta 1929 so v Zedinjenih državah razne akcijske družbe razdelile 4462 milijonov dolarjev na dividendah. V našem denarju bi to bilo 23 milijard in 300 milijonov dinarjev. Dividende znašajo leta 1929 za 1021 milijonov dolarjev več kakor leta 1928. Zaslužek v Ameriki je bil torej lep; najprej pri borznem polomu, potem pa še pri dividendah. Ali ta zaslužek je šel večinoma v žepe, ki delajo s škarjami.

Desetletnica prohibicijskega zakona v Zedinjenih državah. Dne 16. t. m. je minilo deset let, odkar je bila uvedena v Zedinjenih državah prepoved alkoholnih pijač. Policija izvaja zakon jako strogo. V raznih spopadih s tihotapci alkoh. pijač je bilo v teh desetih letih 1980 oseb, moških, žensk in otrok, ubitih. Razentega ugotavlja uradna statistika, da je v letih 1919 do 1928 umrlo za zastrupljenjem z alkoholom in strupenimi pijačami 20.450 oseb. Tihotapstvo z alkoholnimi pijačami je dobičkanosno. Tihotapci se poslužujejo najrazličnejših zvijač, da pripeljejo pijače v Zedinjene države, policija in carinske oblasti pa jih preganjajo in love ob meji, po mestih in po deželi. Preganjanje tihotapcev je postala posebna vrsta kriminalitete.

Grozovita zima in lakota na Kitajskem. Časniška poročila pravijo, da vlada na Kitajskem huda zima in vrhu tega je bila še slaba letina. Poginilo je baje že okoli dva milijona ljudi in do žetve jih utegne umreti gladu še toliko. Na Kitajskem so sicer po deželi patrijarhalične razmere, vendar so na eni strani mogočni bogataši, na drugi strani pa milijoni ljudi, ki celo ob dobrih letinah pridelajo komaj toliko, da se prežive. Velika lakota na Kitajskem se ponavlja večkrat, kljub temu »civilizirani« Evropejci niso zgradili železnic niti kaj ukrenili proti nevarnosti gladu. Sedaj je trajala več let meščanska vojna, ki je pobrala, kar je mogla; nikogar pa ni bilo, ki bi bil mislil na — narod.

Morski psi požrli pet ribičev. Iz Kapstadta (severna Afrika) poročajo, da se je v Port-Loisu podalo 6 ribičev z motornim čolnom na lov morskih psov, ki jih tamkaj vse mrgoli. Čoln pa se je vsled viharja prevrnil in vseh šest oseb je padlo v vodo. Le eden se je rešil, medtem ko so ostalih pet takoj pograbili morski psi.

*

60.000 litrov strupene kisline so izlili v Visio. V kemični tovarni »Mitras« v Niewiadovem na Poljskem se je dogodila nenavadna katastrofa. Eksplodiral je rezervoar z vsebino 60.000 litrov strupene kisline, ki se jo rabi za izdelovanje umetnih gnojil. Tekočina se je izlila v reko Azorna, ki se izteka v Pilin, slednja v Visio. Učinek je bil strašen. Vse ribe so takoj poginile. Oblasti so nemudoma ukrenile vse potrebno, da se obvaruje prebivalstvo pred zastrupljenjem, kajti mnogi kraji črpajo rečno vodo iz Visle, celo varšavski vodovod zajema pitno vodo iz Visle.

Dunajski Golovec (Kahlenberg), priljubljena izletna točka Dunajčanov na zapadni strani mesta ob Donavi, zgodovinsko znan iz turškega obleganja Dunaja, ker je od tu napadel poljski kralj Jan Sobieski s krščansko vojsko Turke, jih premagal in pognal nazaj v Turčijo, je že pred vojno izkazoval živahen izletniški promet. Vrh hriba stoji utrjen tabor s cerkvijo, poleg velika restavracija in več zasebnih vil. Iz predmestja Nussdorfa je vodila na vrh hriba dvigalna železnica, ki pa je bila med vojno radi nerentabilnosti ustavljena, železniške naprave so se kvarile in so bile potem za malenkostno ceno prodane. Sedaj nameravа dunajska mestna občina, katere last je cel hrib, promet na Golovec zopet oživiti. Železnica se ne bo več obnovila, pač pa je projektirana prvovrstna cesta za autobuse. Dosedanja restavracija vrh hriba se podre in zgradi nov modern hotel s 300 sobami. Ostala zemljišča se bodo parcelirala in oddala interesentom po 1 šiling za kvadratni meter, za okolico Dunaja smešno nizka cena. Polaga se pa važnost na gradnjo enostavnih družinskih hišic malih ljudi, ne luksuznih vil. Del teh hišic bo občina sama sezidala in oddala interesentom na obroke. Posnemanja vredno!

Naočnike hočejo odpraviti. Mnogi daljno- ali kratkovidni ljudje rajši trpe razne neprijetnosti, kakor da bi si pačili svoj obraz z nošenjem naočnikov. Taki bodo novo iznajdbo profesorja Heineja na očesni kliniki v Kielu gotovo pozdravili. Ta že dalj

Glasbeno društvo železničarskih delavcev in uslužbencev v Mariboru

priredi dne **25. januarja 1930 v dvorani Union**

VELIK ŽELEZNIČARSKI PLES

Godba pod vodstvom kapelnika gosp. M. Schönherrja — Začetek ob 20. uri. — Konec zjutraj. **ODBOR.**

časa daje svojim pacijentom izbočene steklene leče pod očesne veke, naravnost na oko, tako da se sploh ne opazi, da dotičnik nosi stekla. Baje so se taka vložna stekla, ki morajo biti seveda zdravniško umerjena in preizkušena, za vsak slučaj posebej, dosedaj dobro obnesla, samo spočetka povzročajo solzenja.

Železniški most se je podrl pri mestu Geroni v severni Španiji. Velika skala se je sprožila s hriba in presekala most na dvoje. Ekspresni vlak Paris-Barcelona je v zadnjem hipu ustavil železniški čuvaj in preprečil veliko katastrofo.

Strah pred papigami. V Hamburg je prispel iz Južne Amerike parnik z večjim številom papig, ki so jih prinesli mornarji in potniki svojcem v dar. Oblasti so jih poslale najprej v karanteno, prevzemniki so jih pa potem iz bojazni pred okužbo večinoma usmrtili.

Maribor.

Mariborčani tudi radi pijejo. V Mariboru so popili v letu 1929 raznih alkoholnih pijač za 4,307.275.60 Din. Iz tega sledi, da Ljubljančani in Mariborčani po večini ne bodo glasovali za prohibicijski zakon, če bi kdaj imeli priliko glasovati o njem v plebiscitnem glasovanju.

Strašna brozga na mariborskih ulicah. Po nekaterih ulicah, kjer se je še pred kratkim prašilo, da je človeku zastiralo vid, je sedaj nastalo pravcato močvirje in so te ulice enostavno neprehodne. Naravnost strašna je cesta v magdalenskem predmestju, kjer stoji kolonija zasilnih stanovanjcev. Toda tudi v Melju, kjer so ulice zadnja leta sem prekopavali, popravljali, da je prišla ilovica na površje, ni dosti bolje. Toda zaradi tega ni treba, da se stavbeni urad razburja. Da je le v Frančiškanski ulici bolje, tam namreč, kjer je urad sam nameščen. Na križišču Klavniške ter Kacijanerjeve ulice ob šoferski hiši, kjer so že lani nekateri interesenti prosili, da bi se tamkaj napravilo prehode iz kamenja, a se je iste obljubljalo, toda storilo se ni nič.

Podružnica trg. dr. »Merkur« v Mariboru se nahaja v Koroščevi ul. 8, pritličje, desno, pri g. Hlebšu. S tem popravljamo napako v prejšnjem obvestilu.

Društvo stanovanjskih najemnikov v Mariboru ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 19. t. m., ob pol 10. uri dopoldne v dvorani gostilne Vetrinjski dvor, Vetrinjska ul. 24. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi predlog odbora, da se društvo razpusti. Dostop samo z izkaznico za 1929. leto.

Občni zbor privatnih nameščencev.

Podružnica Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije v Mariboru sklicuje za torek, dne 4. februarja t. l. svoj redni občni zbor, ki se bo vršil v dvorani hotela »Orel« na Grajskem trgu ob 20. uri s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika in d) nadzorstva.

2. Volitev novega odbora.

3. Položaj privatnih nameščencev in organizacije.

4. Razno.

Za vse člane je navzočnost obvezna; gosti dobrodošli. **Odbor.**

Celje.

Za naš »dnevnik« so darovali iz Celja sledeči: Joško Mar Din 10.—, Naraks Franc Din 10.—, F. Tarčnik Din 2.—, Godnik Din 10.—, nepoznan Din 1.—, Fijavž Din 10.—, Šmerc Anton Din 4.—, neimenovan Din 3.—, neimenovan Din 1.—, neimenovan Din 1.—, neimenovan Din 1.—, Jakob Vodopivec Din 25.—, Tkalčič Rudolf Din 15.—, neimenovan Din 5.—, »Svoboda« Din 50.—. Skupaj Din 148.—. Iskrena hvala, posnemajte.

Studenci pri Mariboru

Podružnica »Svobode« Studenci priredi dne 1. februarja 1930 v telovadnem domu **plesni venček.** Maske dobrodošle. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina Din 3.—. Nagrade za najlepše maske. K obilni udeležbi vabi odbor.

Radio.

Delavske organizacije in radio. Prišli smo tako daleč, da se prirejajo v našem radiu delavske ure, pri katerih nastopa delavstvo s svojimi voditelji. To važno pridobitev mora delavstvo znati izkoristiti. Zaman bo trud tovarišev v Ljubljani, če ne bo vse delavstvo Dravske banovine in še preko njenih meja pred zvočnikom poslušalo sleherno izvajanje delavske ure. Večina naših delavskih organizacij razpolaga z lastnimi prostori. Naj ponovimo danes zopet svojo željo, da si vsaka naša organizacija omisli aparat z zvočnikom. Pred aparatom naj se zbira za časa oddajanja delavskih ur, pa tudi sicer, kadar se nudi prilika, poslušati kako zanimivejšo in važnejšo stvar, vsa članska družina. Vsekakor se mora potem določiti le eden, ki bo sam upravljal in oskrboval aparat, ker bi ta sicer kmalu odpovedal... Radio bo tako stalen vir zabave in stalna prilika za izobraževanje vsemu članstvu. Potem nam bo postala društvena soba vse bolj domača in vse bolj prijetno shajališče tovarištva.

Delavska zavest v radiu. Pisali smo že, kako radio pospešuje zavest človečanskega bratstva, kako podira včasih samovoljne meje držav in kako zbližuje posamezne narode vkljub nacijonalističnemu šovinizmu današnjih dni. Radio pa pospešuje tudi delavsko zavest, ki je delavstvu za njegovo uspešno borbo predpogoj. V odlični meri pripomorejo namreč temu naše delavske ure. Vsaka delavska ura hoče biti del delavskega življenja, slika njegovega kulturnega prizadevanja v prostem času, stanja njegove borbe, pa tudi slika njegovega truda v obratih. To vse so jasno pokazale in vzorno dosegle dosedanje delavske ure v našem radiu. Vsakokrat je nastopila druga skupina, vsakokrat se je prenašalo obratovanje iz drugega obrata. Delavstvo vse Slovenije je poslušalo prizadevanje in trud svojih tovarišev v tem ali onem kraju. S tem se je vzbudila v njem bolj kot ob kaki drugi priliki zavest delavskega bratstva, ki naj zajema v ljubezni in odločnosti brez ozira na organiziranost ne le vse delavstvo Slovenije, ampak tudi delavstvo vsega sveta. Pri ustvarjanju te zavesti je torej naš radio odličen činitelj, in skrb delavskih organizacij bodi, da skrbijo za čim večje razširjenje radia med delavstvom.

Trodneven odmor naše postaje. Radi snaženja strojev je dobila naša postaja dovoljenje, da sme prekiniti z obratovanjem v pondeljek, torek in sredo, t. j. 20., 21. in 22. januarja t. l. Za te dni torej vsak program odpade.

Prenosi iz posameznih krajev. Kranju sledi v nedeljo, dne 19. l., Radovljica. Ob 3. uri popoldne se namreč oddaja iz Radovljice zelo bogat in pester spored, ki bo trajal 2 uri in bo obsegal pevske točke (mešan zbor in dvojni moški zbor ter ženski zbor), orkestralne in citraške točke, otroške deklamacije, govor ter Maeterlinckovo igro Stilmondski župan.

Glasbeni program tega tedna. Čeprav tri dni v tem tednu ne bo oddajanja, je glasbeni program razmeroma zelo pester in bogat. Nudila se nam bo slovenska, hrvatska in klasična glasba. **Večer slovenske glasbe** bo v nedeljo 19. januarja ob 8. uri zvečer. Izvajal ga bo radio-orkester. Na programu so v pretežni večini slovenske narodne pesmi v orkestralni priredbi gospoda Petriča. Kakor znano, je za orkester prirejenih naših prelepih narodnih pesmi bore malo, zato moramo biti g. kapelniku radio-orkestra samo hvaležni za njegovo prizadevanje. **Večer hrvatske glasbe** se bo vršil v četrtek, dne 23. januarja, ob 8. uri zvečer. Na sporedu so samospevi in klavirske skladbe večinoma starejših hrvatskih skladateljev. Skladbe, ki so na sporedu, so namreč vse izšle v Novih Akordih. Samospeve poje g. Roman Petrovčič. — **Večer klasične glasbe,** in sicer drugi te vrste, se vrši v petek, dne 24. januarja, ob četrt na 9. zvečer. Program, ki ga tvorijo Lortzing, Haydn, Beethoven in Mozart, izvaja naš radio-orkester.

Dodamo naj še, da se vrši po dolgem času zopet **vijolinski večer** v četrtek, dne 23. januarja, ob 9. zvečer. Nastopi vijolinist g. Robert Dorfer, pri klavirju ga spremlja g. Šivic.

Za smeh.

Po kitajsko. Neki ameriški časopisni poročevalec, ki pa ni razumel kitajščine, je zelo lačen vstopil v Pekingu v neko gostilno.

Kitajski natakar pa tudi ni razumel angleščine, zato mu je z znaki dal razumeti, da želi jesti. Natakar mu je prinesel neko nepoznano mesno jed, ki jo je Amerikanec s tekom povžil. Ko je bil gotov, bi bil rad vedel, kako se imenuje jed, ki mu je tako dobro teknila. Sumil je, da so bile pečene žabe, zato je pokazal na prazno skledo in vprašal? »Kvak, kvak?« Natakar je pa zmajal z glavo, se poklonil in smeje odgovoril v istem mednarodnem naravnem jeziku: »Hov, hov!«

Pevski odsek pekov v Mariboru
priredi v soboto, dne 1. febr. 1930,
v Gambrinovi dvorani
veliko predpustno veselico.
Na programu petje, prednašanje humorističnih kupletov, ples, loterija peciva, svira priljubljeni orkester železničarske godbe pod vodstvom g. Schönherrja.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Nabirajte nove naročnike

Delavke in delavci!
Kupujte samo pri tvrdkah, ki oglašujejo v „Delavski Politiki“ ---

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

Gramofoni	Din do 298·— dalje
Mandoline	136·—
Violine	95·—
Gitare	207·—
Trombe	505·—
Ročne harmonike	85·—

Prodajalna: Trg Svobode (Nova Scherbaumova zgradba).

IVAN LAPAJNE

„JADRAN“ kemični izdelki

LJUBLJANA — MOSTE

priporoča sledeče svoje izdelke: „JADRAN“ kremo. — „JADRAN“ mast za usnje. — „JADRAN“ čistilno pasto za kovine. — „JADRAN“ parketno voščilo. — „SVETOL“ čistilo za kovine. — „HUBERTUS“ gumitran za lovske in turistovske čevlje. — OLJE za šivalne stroje. — PLAVILO za perilo.

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

Tiska: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru. — Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.